

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 1Svk/8/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8019200022
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 11. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Hatalová
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:8019200022.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Hatalovej, PhD., LL.M. a členov senátu JUDr. Kataríny Cangárovej, PhD., LL.M. (sudca spravodajca) a JUDr. Mariána Fečíka, v právnej veci žalobcu: K. H., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom R. XXXX/XX, XXX XX X., adresa na doručovanie: M. R. Y. R., Q. R. č. XX, XXX XX Q. R., proti žalovanému (sťažovateľovi): Centrum právnej pomoci, Kancelária Prešov, so sídlom Masarykova 10, 080 01 Prešov, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného Číslo spisu: KaPO 4N 31165/2018, ČRZ: 173860/2018 zo dňa 14. decembra 2018, v konaní o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 6S/4/2019-59 zo dňa 30. septembra 2021, takto

rozhodol:

- I. Kasačná sťažnosť sa zamietá.
- II. Žalobcovi sa priznáva nárok na náhradu trov kasačného konania voči žalovanému.

odôvodnenie:

I. Priebeh a výsledky administratívneho konania

1. Žalovaný (ďalej aj „centrum“) rozhodnutím Číslo spisu: KaPO 4N 31165/2018, ČRZ: 173860/2018 zo dňa 14.12.2018 (ďalej aj „preskúmané rozhodnutie“ alebo „rozhodnutie žalovaného“) podľa § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. (ďalej aj „zákon o poskytovaní právnej pomoci“) nepriznal žalobcovi (ďalej aj „žiadateľ“) nárok na poskytovanie právnej pomoci, a to v konaní pred súdom v právnej veci dovolania proti rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20Co/26/2017 zo dňa 26.04.2018.

2. Preskúmané rozhodnutie žalovaný odôvodnil tým, že hodnota sporu, s ktorým sa žiadateľ obrátil na centrum, je vo výške 275,11 eur ako výška žalovanej istiny uplatnenej žalobcom. Hodnota sporu tak neprevyšuje hodnotu minimálnej mzdy ustanovenú nariadením vlády Slovenskej republiky č. 278/2017 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2018 (ďalej aj „nariadenie vlády“), t. j. sumu 480,- eur, a preto mal žalovaný za to, že podmienka hodnoty sporu podľa § 6 ods. 1 písm. c) zákona o poskytovaní právnej pomoci nie je splnená. Podľa žalovaného nespĺnenie hoci len jednej z podmienok pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci má za následok negatívne rozhodnutie o nároku na poskytovanie právnej pomoci. V odôvodnení preskúmaného rozhodnutia žalovaný zdôraznil, že splnením ďalších podmienok sa nezaoberal, a to z dôvodu nutnosti kumulatívneho splnenia zákonom stanovených podmienok pre priznanie nároku na právnu pomoc podľa § 6 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci. Na základe vyššie uvedeného žalovaný nárok na poskytovanie právnej pomoci žalobcovi nepriznal.

II. Konanie pred správnym súdom

3. Proti rozhodnutiu žalovaného podal žalobca v zákonnej lehote (všeobecnú) správnu žalobu na Krajský súd v Prešove (ďalej aj „krajský súd“ alebo „správny súd“), ktorou sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného a jeho zrušenia.

4. Krajský súd rozsudkom č. k. 6S/4/2019-59 zo dňa 30.09.2021 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“), postupom podľa § 191 ods. 1 písm. d) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „SSP“), zrušil rozhodnutie žalovaného a vec mu vrátil na ďalšie konanie titulom nepreskúmateľnosti pre nedostatok dôvodov. O náhrade trov konania krajský súd rozhodol tak, že v konaní úspešnému žalobcovi priznal nárok na úplnú náhradu trov konania voči žalovanému s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne správny súd po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením.

5. Krajský súd mal za preukázané, že dňa 12.11.2018 bola žalovanému doručená žiadosť žalobcu o poskytnutie právnej pomoci v právnej veci dovolania proti rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20Co/26/2017 zo dňa 26.04.2018. Na preukázanie skutkového stavu a opodstatnenosti nároku žalobca ako žiadateľ okrem iných dokladov predložil fotokópie rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20Co/26/2017 zo dňa 26.04.2018, rozsudok Okresného súdu Prešov sp. zn. 8C/187/2011 zo dňa 13.11.2015 (správne má byť Okresného súdu Kežmarok - pozn. kasačného súdu), dovolanie žiadateľa zo dňa 13.08.2018 a výzvu Okresného súdu Kežmarok sp. zn. 8C/187/2011 zo dňa 09.10.2018 na zaplatenie súdneho poplatku. Z predložených dokladov mal žalovaný za preukázané, že je daná pôsobnosť žalovaného, keďže ide o občianskoprávnu vec. Z predložených dokladov ďalej vyplýva, že žalobca vystupuje ako žalovaný v spore vedenom na Okresnom súde Kežmarok sp. zn. 8C/187/2011 o zaplatenie 275,11 eur s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 275,11 eur od 11.06.2010 do zaplatenia. Zároveň je povinný nahradiť žalobcovi H. trovy konania vo výške 16,50 eur a trovy právneho zastúpenia vo výške 377,88 eur. Žalobca si dňa 16.06.2018 prevzal rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20Co/26/2017 zo dňa 26.04.2018, ktorý o odvolaní žalobcu (v uvedenej veci ako žalovaného) rozhodol tak, že rozsudok vo veci samej potvrdil a výrok o náhrade trov konania zmenil tak, že stranám sporu ich náhradu nepriznal. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie datované dňa 13.08.2018, za čo mu bola prvostupňovým súdom dňa 09.10.2018 uložená povinnosť zaplatiť súdny poplatok vo výške 33,- eur do 10 dní od doručenia výzvy.

6. Podľa krajského súdu spornou otázkou v súdnej veci bola skutočnosť, či hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy v zmysle nariadenia vlády, keďže žalobca vo veci sp. zn. 8C/187/2011 bol povinný zaplatiť žalobcovi H. R. M. istinu vo výške 275,11 eur a aj úrok z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 275,11 eur od 11.06.2010 do zaplatenia. Žalovaný v odôvodnení preskúmaného rozhodnutia len stroho skonštatoval, že hodnota sporu je vo výške 275,11 eur ako výška žalovanej istiny uplatnenej žalobcom, a keďže hodnota sporu neprevyšuje hodnotu minimálnej mzdy ustanovenú nariadením vlády, t. j. sumu 480,- eur, podmienka hodnoty sporu v zmysle § 6 ods. 1 písm. c) zákona o poskytovaní právnej pomoci nie je splnená. Až v písomnom vyjadrení k žalobe, doručenom krajskému súdu dňa 03.04.2019, žalovaný poukázal na ustanovenie § 422 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), ktorý uvádza, že: „Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje 10-násobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada“.

7. V tejto súvislosti správny súd argumentoval tým, že odôvodnenie preskúmaného rozhodnutia musí poskytnúť skutkovú aj právnu oporu výroku rozhodnutia a musí byť formulované tak, aby bolo zrozumiteľné komukoľvek. Nepreskúmateľnosť zahŕňa aj prípady, keď pre rozhodnutie nebol dostatok dôvodov, pričom odôvodnenie má presvedčiť účastníkov o správnosti postupu správneho orgánu a o zákonnosti rozhodnutia.

8. V odôvodnení napadnutého rozsudku správny súd zdôraznil, že je neprípustné, aby žalovaný dopĺňal chýbajúce odôvodnenie napadnutého rozhodnutia vo vyjadrení k žalobe. Poukazujúc na čl. 2 ods. 2, čl. 152 ods. 4 a čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky správny súd dospel k záveru, že preskúmané rozhodnutie nie je možné označiť ako spravodlivé a jasne, presvedčivo a zrozumiteľne odôvodnené.

9. Následne správny súd uviedol i tú skutočnosť, že úlohou žalovaného bolo vyhodnotiť skutkový stav a vykonať dôkazy aj s poukazom na § 422 CSP, v ktorom je zavedené kritérium hodnoty sporu, tzv. „bagateľný cenaz“. Podľa § 422 ods. 1 (písm. c/, pozn. kasačného súdu) CSP, dovolanie nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada. V tomto bode správny súd poukázal na to, že vzťah advokát a klient, ktorému advokát poskytuje právnu pomoc, má spotrebiteľský charakter, a podľa správneho súdu ide teda o spor s ochranou slabšej strany. V tejto súvislosti správny súd zdôraznil, že pri preskúvaní rozhodnutí správnych orgánov nie je úlohou správneho súdu nahrádzať ich činnosť pri zisťovaní skutkového stavu a ani dopĺňať resp. nahrádzať odôvodnenia rozhodnutí správnych orgánov, prípadne poskytovať výklad ich rozhodnutí.

10. Na základe vyššie uvedeného správny súd uzavrel, že žalovaný preto opätovne posúdi nárok žalobcu na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti v zmysle § 6 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci tak, že sa bude venovať každej z podmienok pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci uvedených v tomto ustanovení resp. posúdi nárok žalobcu aj v zmysle § 6a ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci, vyhodnotí skutkové zistenia, ku ktorým dospel a nové rozhodnutie náležitým spôsobom odôvodní. Záverom odôvodnenia napadnutého rozsudku správny súd uviedol, že nie je pritom vylúčené, že správny orgán dospeje k rovnakému záveru, avšak tento záver je povinný náležitým spôsobom odôvodniť v zmysle § 47 ods. 3 Správneho poriadku. Správny súd žalovanému zároveň uložil, aby sa vysporiadal aj s námietkou žalobcu, ktorý namietal, že do hodnoty sporu v zmysle § 6 ods. 1 písm. c) zákona o poskytovaní právnej pomoci mal žalovaný započítať nielen istinu vo výške 275,11 eur, ale aj úroky z omeškania. V tomto bode správny súd dodal, že žalovaný zároveň túto svoju správnu úvahu podporenú správnu citáciou ustanovenia príslušného hmotnoprávneho predpisu v zmysle § 47 ods. 3 Správneho poriadku aj žalobcovi v rozhodnutí zrozumiteľne vysvetlí a odôvodní.

III. Kasačná sťažnosť žalovaného, stanovisko účastníkov

11. Proti rozsudku krajského súdu podal žalovaný (ďalej aj „sťažovateľ“) včas kasačnú sťažnosť z dôvodu, že krajský súd v konaní a pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP). Sťažnostným návrhom sa sťažovateľ domáhal zrušenia napadnutého rozsudku a vrátenia veci správneému súdu na ďalšie konanie.

12. Sťažovateľ nepovažoval za správny záver krajského súdu, vyslovený v bode 44. odôvodnenia napadnutého rozsudku, v zmysle ktorého má sťažovateľ posúdiť nárok žalobcu na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti v zmysle § 6 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci tak, že sa bude venovať každej z podmienok pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci uvedených v tomto ustanovení. Sťažovateľ argumentoval tým, že ustanovenie § 6 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci je koncipované taxatívnym spôsobom, a teda podmienky na priznanie nároku na právnu pomoc je nutné splniť kumulatívne. Stačí, ak nie je splnená hoci len jedna stanovená podmienka a žiadateľovi nie je možné priznať nárok na poskytnutie právnej pomoci. Podľa sťažovateľa je nadbytočné, aby sa zaoberal vyhodnocovaním ďalších dvoch podmienok a zadovažovaním si podkladov potrebných k ich vyhodnoteniu. Zbytočne by to zaťažovalo správny orgán ako i žiadateľa a konečné rozhodnutie správneho orgánu to neovplyvní. Na podporu svojich tvrdení sťažovateľ odcitoval bod 14. odôvodnenia rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „Najvyšší správny súd SR“) sp. zn. 1Sžk/58/2020 zo dňa 29.09.2021.

13. K výpočtu hodnoty sporu sťažovateľ uviedol, že pri aplikácii § 6 ods. 1 písm. c) zákona o poskytovaní právnej pomoci použil pri výklade pojmu hodnota sporu analogiu iuris a pomohol si nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 867/2007 zo dňa 11.07.2007 (ďalej aj „nariadenie“), ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, v ktorom sa v bode 10 prvá veta uvádza: „Na účely uľahčenia výpočtu hodnoty pohľadávky by sa nemali brať do úvahy žiadne úroky, výdavky a náklady.“ Ďalej v článku II ods. 1 tohto nariadenia sa uvádza: „Toto nariadenie sa uplatňuje v občianskych a obchodných veciach pri cezhraničných sporoch bez ohľadu na povahu súdu alebo tribunálu, v ktorých hodnota pohľadávky v čase doručenia tlačiva návrhu na uplatnenie pohľadávky príslušnému súdu alebo tribunálu nepresahuje 2 000 eur bez akýchkoľvek úrokov, výdavkov a nákladov.“

14. Podľa sťažovateľa si krajský súd mylne vysvetlil, že vo svojom vyjadrení k správnej žalobe dopíňal údaje chýbajúce odôvodnenie preskúvaného rozhodnutia citáciou § 422 CSP. Odvolanie sa na toto

ustanovenie malo podľa sťažovateľa slúžiť iba na podporu myšlienkového prúdu pri vyhodnocovaní splnenia podmienky hodnoty sporu v tomto konkrétnom prípade žalobcu a na poukázanie na to, že CSP pri posudzovaní prípustnosti dovolania neprihliada na príslušenstvo pohľadávky, ale iba na istinu. Následne sťažovateľ argumentoval tým, že cieľom bolo poukázať aj na to, že aj keby predmetný spor spĺňal podmienku hodnoty sporu v zmysle zákona o poskytovaní právnej pomoci, v dovolacom konaní by došlo k odmietnutiu takéhoto podania kvôli nesplneniu podmienky prípustnosti ustanovenej CSP, pričom sťažovateľ by musel vec (nárok na poskytnutie právnej pomoci) vyhodnotiť ako zrejme bezúspešnú. Sťažovateľ tvrdil, že mal možnosť žalobcovi nárok nepriznať z dvoch dôvodov, pričom si zvolil dôvod podľa § 6 ods. 1 písm. c) zákona o poskytovaní právnej pomoci. Sťažovateľovi nebolo zrejmé, prečo by mal prihliadať na príslušenstvo pohľadávky a z akého ustanovenia táto jeho povinnosť vyplýva, keďže CSP (teda ani súdy) na to neprihliada.

15. Ďalšia kasačná námietka sťažovateľa smerovala proti usmerneniu krajského súdu v bode 44. odôvodnenia napadnutého rozsudku týkajúceho sa toho, že sťažovateľ má posúdiť nárok žalobcu aj v zmysle § 6a ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci. Podľa sťažovateľa krajský súd zrejme opomenul skutočnosť, že toto ustanovenie sa vzťahuje výlučne na prípady, kedy žiadateľ nespĺňa podmienku materiálnej núdze podľa § 6 ods. 1 písm. a) zákona o poskytovaní právnej pomoci, pričom ostatné dve podmienky (podmienku hodnoty sporu a vylúčenia zrejmej bezúspešnosti sporu) spĺňa. Vzhľadom na vyššie uvedené považoval sťažovateľ posúdenie prípadu žalobcu v zmysle uvedeného ustanovenia za bezpredmetné.

16. V závere kasačnej sťažnosti sťažovateľ vyjadril presvedčenie, že postupoval zákonne, zadovážil si dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, zistil vo veci skutočný stav, konal v súčinnosti so žiadateľom a preskúmané rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi, pričom obsahovalo zákonom predpísané náležitosti. Na podporu svojich tvrdení sťažovateľ predložil ako doplnenie kasačnej sťažnosti rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 1Sžk/58/2020 zo dňa 29.09.2021.

17. Žalobca vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti sťažovateľa uviedol, že rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 1Sžk/58/2020 zo dňa 29.09.2021 je právne irelevantný a účelovo predložený.

IV. Právne posúdenie veci kasačným súdom

18. Prejednávaná vec bola dňa 24.02.2022 predložená Najvyššiemu správne súdu SR, bola náhodným výberom technickými a programovými prostriedkami schválenými Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky pridelená na rozhodnutie senátu 1S a bola jej pridelená spisová značka 1Svk/8/2022.

19. Senát Najvyššieho správneho súdu SR ako súdu kasačného (ďalej aj „kasačný súd“) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu v medziach sťažnostných bodov [§ 438 ods. 2, § 445 ods. 1 písm. c), ods. 2 SSP], pričom po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 442 ods. 1, § 443 ods. 1 SSP) a že ide o rozhodnutie, proti ktorému je kasačná sťažnosť prípustná (§ 439 ods. 1 SSP), vo veci v zmysle § 455 SSP nenariadil pojednávanie a po neverejnej porade senátu jednomyselne dospel k záveru, že kasačná sťažnosť sťažovateľa je nedôvodná. Deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho správneho súdu SR www.nssud.sk podľa § 137 ods. 4 SSP v spojení s § 452 ods. 1 SSP.

20. Po preskúmaní napadnutého rozsudku správneho súdu a kasačnej sťažnosti, ako aj podkladového materiálu, kasačný súd dospel k záverom, ktoré odôvodňuje v nasledovnom texte.

V. Vybrané ustanovenia, z ktorých kasačný súd vychádzal

21. Podľa § 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci: „Účelom tohto zákona je vytvoriť systém poskytovania právnej pomoci a zabezpečiť jej poskytovanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv [...]“

22. Podľa § 6 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci: „Fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak

- a) jej príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom,
- b) nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a
- c) hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčíslieť v peniazoch.“

23. Podľa § 47 ods. 3 Správneho poriadku: „V odôvodnení rozhodnutia správny orgán uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval, a ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia.“

VI. Posúdenie námietok kasačnej sťažnosti

24. Predmetom konania pred kasačným súdom bol rozsudok krajského súdu, ktorým krajský súd zrušil rozhodnutie sťažovateľa, ktorým žalobcovi v zmysle § 10 ods. 5 zákona o poskytovaní právnej pomoci nebol priznaný nárok na poskytovanie právnej pomoci z dôvodu nesplnenia podmienky hodnoty sporu vo veci podania dovolania v civilnej veci a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie titulom nepreskúmateľnosti pre nedostatok dôvodov.

25. Namietajúc nesprávne právne posúdenie veci sťažovateľ v kasačnej sťažnosti rozporoval najmä nasledovné závery krajského súdu:

- a. nepreskúmateľnosť rozhodnutia žalovaného v otázke určenia hodnoty sporu, najmä že sa žalovaný nevysporiadal s otázkou, či sa do hodnoty sporu má započítať len istina alebo aj istina a príslušenstvo;
- b. potreba posudzovať nárok žiadateľa na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti v zmysle § 6 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci tak, že sa bude venovať každej z podmienok pre jeho priznanie;
- c. potreba posúdiť nárok žiadateľa aj v zmysle § 6a ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci.

Ad. a) K nepreskúmateľnosti rozhodnutia žalovaného v otázke určenia hodnoty sporu

26. Kasačný súd sa stotožnil so záverom krajského súdu o nepreskúmateľnosti preskúmaného rozhodnutia žalovaného, pokiaľ ide o naplnenie podmienky podľa § 6 ods. 1 písm. c) zákona o poskytovaní právnej pomoci (hodnota sporu) žalobcom, a preto túto kasačnú námietku vyhodnotil ako nedôvodnú. Kasačný súd súhlasí s názorom krajského súdu, že preskúmané rozhodnutie žalovaného nie je možné označiť ako jasne, presvedčivo a zrozumiteľne odôvodnené. Úlohou správnych súdov nie je nahrádzať činnosť orgánov verejnej správy. Odôvodnenie preskúmaného rozhodnutia musí poskytovať skutkovú i právnu oporu výroku rozhodnutia, k čomu v prejednávanej veci vo vzťahu k posúdeniu nesplnenia podmienky podľa § 6 ods. 1 písm. c) zákona o poskytovaní právnej pomoci zo strany sťažovateľa nedošlo. V preskúmanom rozhodnutí absentuje vyhodnotenie skutkových zistení, ku ktorým sťažovateľ dospel, a riadne odôvodnenie, v ktorom sťažovateľ zrozumiteľne a náležitým spôsobom vysvetlí dôvody, pre ktoré žiadateľovi neprislúcha nárok na poskytnutie právnej pomoci titulom nesplnenia podmienky hodnoty sporu.

27. Krajský súd správne ustálil, že spornou otázkou v súdnej veci bola skutočnosť, či hodnota sporu vo veci, s ktorou sa žalobca obrátil na centrum, prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy v zmysle nariadenia vlády, keďže žalobca (ako žalovaný) vo veci sp. zn. 8C/187/2011 bol povinný zaplatiť žalobcovi JUDr. Pavlovi Závackému istinu vo výške 275,11 eur a aj úrok z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 275,11 eur od 11.06.2010 do zaplatenia. Žalobca namietal, že do hodnoty sporu v zmysle § 6 ods. 1 písm. c) zákona o poskytovaní právnej pomoci mal sťažovateľ započítať nielen istinu vo výške 275,11 eur, ale aj úroky z omeškania. Či do hodnoty sporu sa má započítať len istina alebo aj príslušenstvo, predstavuje otázku, ktorá má pre posúdenie veci samej zásadný význam. S touto otázkou sa však má v odôvodnení svojho rozhodnutia vysporiadať sťažovateľ. Možno prisvedčiť záveru krajského súdu, že preskúmané rozhodnutie sťažovateľa v tomto smere neobsahuje dostatok dôvodov. Sťažovateľ sa obmedzil len na strohú konštatáciu o nenaplnení podmienky hodnoty sporu so stručným odôvodnením, že hodnota sporu je vo výške 275,11 eur ako výška žalovanej istiny, a teda hodnota sporu neprevyšuje hodnotu minimálnej mzdy ustanovenú nariadením vlády t. j. sumu 480,- eur.

28. Námitku sťažovateľa uplatnenú v kasačnej sťažnosti, že odkaz na § 422 CSP prezentovaný vo vyjadrení k správnej žalobe mal slúžiť iba na podporu myšlienkového prúdu pri vyhodnocovaní splnenia podmienky hodnoty sporu v tomto konkrétnom prípade žalobcu, kasačný súd vyhodnotil ako nedôvodnú. Dopĺňať odôvodnenie preskúmaného rozhodnutia vo vyjadrení k žalobe nie je prípustné. „Podpora myšlienkového prúdu“ predstavuje správnu úvahu a v zmysle § 47 ods. 3 Správneho poriadku má byť súčasťou odôvodnenia (preskúmaného) rozhodnutia správneho orgánu.

29. Úlohou sťažovateľa v ďalšom konaní preto bude opätovne sa zaoberať splnením podmienky hodnoty sporu v zmysle § 6 ods. 1 písm. c) zákona o poskytovaní právnej pomoci, a svoje rozhodnutie vo vyššie uvedenej otázke, či sa táto hodnota sporu má určiť len ako istina alebo ako istina s príslušenstvom, náležite a riadne odôvodniť tak, aby napĺňalo atribúty § 47 ods. 3 Správneho poriadku. Pri zodpovedaní tejto otázky žalovaný vezme do úvahy primárne zmysel a účel zákona o poskytovaní právnej pomoci ako aj zakotvenia podmienky hodnoty sporu v § 6 ods. 1 písm. c) zákona o poskytovaní právnej pomoci. Rovnako prihliadne na relevantnú judikatúru najvyšších súdnych autorít. V tomto smere nebude postačovať len poukaz na analógiu práva, konkrétne na znenie § 422 CSP a nariadenie, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou, ktorý sťažovateľ uvádzal na podporu svojej argumentácie v konaní pred krajským a kasačným súdom, keďže zmysel a účel týchto právnych noriem, resp. predpisov je značne odlišný od zmyslu a účelu zákona o poskytovaní právnej pomoci.

30. Vo vzťahu k zmyslu a účelu zákona o poskytovaní právnej pomoci upriamuje kasačný súd pozornosť sťažovateľa na znenie ustanovenia § 1 tohto zákona. Podľa tohto ustanovenia je účelom zákona vytvoriť systém poskytovania právnej pomoci a zabezpečiť jej poskytovanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv. Zjednodušene povedané účelom zákona o poskytovaní právnej pomoci je poskytovať kvalifikovanú právnu pomoc osobám v materiálnej núdzi.

Ad. b) K potrebe posudzovať všetky podmienky stanovené v § 6 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci

31. Vychádzajúc z relevantných ustanovení zákona o poskytovaní právnej pomoci a z dôvodovej správy k citovanému zákonu možno konštatovať, že právo na poskytnutie právnej pomoci vzniká v zmysle § 6 citovaného zákona za splnenia troch kumulatívnych podmienok, ktoré musia byť splnené súčasne. Po prvé, žiadateľ sa musí nachádzať v situácii, kedy jeho príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom, po druhé, nemôže ísť o zrejmu bezúspešnosť sporu a po tretie, hodnota sporu musí prevyšovať hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčísliť v peniazoch.

32. Ustanovením určitých podmienok zákonodarca nemal za cieľ negatívne zasiahnuť do práva žiadateľa na súdnu a inú právnu ochranu, práve naopak, prebral na seba pozitívny záväzok vo vzťahu k občanom v núdzi, a to v rozsahu, ktorý je prijateľný z hľadiska dlhodobej udržateľnosti. Tento pozitívny záväzok štátu, ktorý je naplnením a pridanou hodnotou k ústavnému právu podľa čl. 46 Ústavy SR, a ktorý na seba štát dobrovoľne prebral, sa vzťahuje na zabezpečenie uplatnenia práva na súde prostredníctvom priznania nároku na poskytnutie právnej pomoci v stanovených prípadoch. Ustanovenie podmienok možno považovať za ústavnokonformné už len s prihliadnutím na samotné znenie čl. 46 Ústavy SR, ktoré pri realizácii práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu predpokladá bližšiu úpravu podmienok na úrovni zákona.

33. Kasačný súd sa prikláňa k názoru sťažovateľa, že nesplnenie hoci len jednej z podmienok pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci (§ 6 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci) má za následok negatívne rozhodnutie o nároku na poskytovanie právnej pomoci. Z dôvodu nutnosti kumulatívneho splnenia zákonom stanovených podmienok pre priznanie nároku na právnu pomoc nie je potrebné sa v rozhodnutí žalovaného zaoberať splnením ďalších (zvyšných) podmienok, ak je konštatované (a v rozhodnutí žalovaného i náležite odôvodnené) nesplnenie niektorej z nich.

34. Kasačný súd preto ako dôvodnú vyhodnocuje námitku sťažovateľa smerujúcu proti záveru krajského súdu, že sťažovateľ má posúdiť nárok žalobcu na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti v zmysle § 6 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci tak, že sa bude venovať každej

z podmienok pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci uvedených v tomto ustanovení. Ustanovenie § 6 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci je koncipované tak, že podmienky na priznanie nároku na právnu pomoc je nutné splniť kumulatívne. Preto ak nie je splnená hoci len jedna stanovená podmienka, žiadateľovi nie je možné priznať nárok na poskytnutie právnej pomoci. Tento záver je plne súladný i s judikatúrou Najvyššieho správneho súdu SR (napríklad i sťažovateľom poukazovaný rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 1Sžk/58/2020 zo dňa 29.09.2021). Skúmanie splnenia ostatných podmienok (resp. kritérií) by bolo neúčelné, nehospodárne a nadbytočné. Príkladom, pokiaľ pri skúmaní splnenia zákonom stanovených podmienok sťažovateľ dospeje k záveru o nenaplnení podmienky „vylúčenia zrejmej bezúspešnosti sporu“ či „minimálnej hodnoty sporu“ (§ 6 ods. 1 písm. b/ či c/ zákona o poskytovaní právnej pomoci), nebolo by už účelné a hospodárne ani súladné so zásadou procesnej logiky vyhodnocovať aj splnenie ďalších podmienok, osobitne na dokazovane často náročnejšej podmienky majetkových pomerov žiadateľa (§ 6 ods. 1 písm. a/ zákona o poskytovaní právnej pomoci).

Ad. c) K potrebe posúdiť nárok žiadateľa v zmysle § 6a ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci

35. Rovnako za dôvodnú vyhodnocuje kasačný súd i námietku sťažovateľa smerujúcu voči pokynu krajského súdu, ktorým sťažovateľovi uložil povinnosť posúdiť nárok žalobcu aj v zmysle § 6a ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci. V tejto súvislosti kasačný súd uvádza, že pokiaľ nie je splnená podmienka podľa § 6 ods. 1 písm. b) alebo c) zákona o poskytovaní právnej pomoci, tak skúmanie podľa §6a tohto zákona neprichádza do úvahy. Naplnenie podmienky podľa § 6a sa skúma len v spojitosti s podmienkou podľa § 6 ods. 1 písm. a) zákona o poskytovaní právnej pomoci.

VII. Záverečné zhodnotenie a odôvodnenie rozsudku v časti trov

36. Vzhľadom na vyššie uvedené kasačný súd konštatuje, že krajský súd rozhodol vecne správne, keď rozhodnutie žalovaného zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie pre jeho nepreskúmateľnosť. Napriek tomu, že parciálne kasačné námietky smerujúce proti odôvodneniu napadnutého rozsudku posúdil kasačný súd ako dôvodné, v súlade so zásadami procesnej ekonómie a procesnej logiky nepovažuje za vhodné ani účelné napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť správnomu súdu na ďalšie konanie, ale kasačnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 461 SSP zamietnuť. V ďalšom konaní bude sťažovateľ viazaný právnym názorom krajského súdu vyjadreným v napadnutom rozsudku korigovaným právnym názorom kasačného súdu vyjadreným v tomto rozsudku.

37. Pokiaľ ide o poukaz sťažovateľa, že v danom prípade si mohol vybrať, či nárok na poskytovanie právnej pomoci neprizná žalobcovi z dôvodu nesplnenia podmienky zrejmej bezúspešnosti sporu alebo minimálnej hodnoty sporu, a preskúmané rozhodnutie založil na nesplnení podmienky hodnoty sporu, kasačný súd uvádza, že sťažovateľovi nič nebráni ani tomu, aby v ďalšom konaní svoje rozhodnutie založil na nesplnení podmienky vylúčenia zrejmej bezúspešnosti sporu, ak budú pre tento postup naplnené zákonné predpoklady. Svoje rozhodnutie však bude sťažovateľ v takom prípade povinný i náležite a riadne odôvodniť. Vo všeobecnosti plázi, že centrum si môže samostatne ustáliť otázku zrejmej bezúspešnosti sporu v prima facie zrejmych prípadoch, pričom musí ísť o také skutočnosti, ktoré zjavne preukazujú bezúspešnosť sporu žiadateľa (obdobne rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 5Sžk/10/2021 zo dňa 17.02.2023).

38. Nakoľko na nepriznanie nároku na poskytovanie právnej pomoci postačuje nesplnenie čo i len jednej podmienky (ako kasačný súd uviedol vyššie), ak sťažovateľ v ďalšom konaní založí a odôvodní svoje rozhodnutie zrejmovou bezúspešnosťou sporu (v smere naznačenom v bode 37 vyššie), nemusí sa v odôvodnení tohto rozhodnutia už vysporiadať s tým, že nárok žalobcu na poskytovanie právnej pomoci nepriznáva titulom nesplnenia podmienky hodnoty sporu, a teda ani právnou otázkou vyčíslenia hodnoty sporu ako istiny alebo ako istiny a príslušenstva (v smere naznačenom v bode 29 a nasl. vyššie).

39. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd v zmysle § 467 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 1 SSP tak, že v kasačnom konaní úspešnému žalobcovi priznal voči (v kasačnom konaní neúspešnému) sťažovateľovi nárok na úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov kasačného konania s tým, že o výške náhrady trov kasačného konania bude rozhodnuté v zmysle § 175 ods. 2 SSP.

40. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho správneho súdu SR pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 prvá veta SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.